

4. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ КОНТРОЛЮ, АНАЛІЗУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Кирилов Ю.Є.

д.е.н., професор

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон, Україна

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНО-ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИЙ РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Функціонування аграрного сектору національної економіки в умовах глобалізації та з огляду на євроінтеграційний вектор розвитку України в останні десятиріччя характеризується суттєвими системними особливостями і структурними зрушеннями. Йдеться, насамперед, про значну капіталізацію та концентрацію аграрного виробництва в стислі терміни, стрімкий вихід нашої країни на світовий продовольчий ринок та об'єктивне позиціонування як одного з найбільших виробників продовольства у Європі та світі, модернізацію основних засобів і технологій, оптимізацію зайнятості в аграрному секторі. Протягом останніх п'ятнадцяти років експорт агропродовольчої продукції нашою країною збільшився у 6 разів і становить 1 % від світового експорту продукції АПК при 0,7 % населення та 0,4 % території. Імпорт продукції сільського господарства збільшився у 5 разів і становить 0,4 % від світового імпорту АПК.

З іншого боку, вказані позитивні зрушення супроводжуються проблемами деградації агроландшафтів і зниження природної продуктивності земель та інших ресурсів, неефективною спеціалізацією виробництва й недостатнім державним і суспільним контролем за його веденням, високою енерго- та ресурсоемністю виробничих процесів. До цього додаються проблеми слабкої організації розвитку сільських територій, їх депресивності, недостатньої диверсифікації видів діяльності, безробіття або самозайнятості переважної більшості сільського населення, його зубожіння, погіршення якості та зниження рівня життєдіяльності.

Наступна сукупність проблем пов'язана з повільним впровадженням інновацій, недостатнім урахуванням особливостей вітчизняних продуктивних сил та виробничих і соціально-трудових відносин. Не набула завершальних рис земельна реформа, подальшого розвитку потребують фондовий та страховий ринки, фінансово-кредитний механізм господарювання, вимагає удосконалення державна демографічна й соціальна політика.

З метою розгляду впливу глобалізаційно-інтеграційних процесів на конкурентоспроможний розвиток національного сільського господарства слід виходити з тієї позиції, що конкурентоспроможність є основою економічного зростання і добробуту суб'єктів господарювання. Отже, аграрне виробництво має стати високоефективним, з експортоспроможним

сектором економіки та з орієнтацією на виробництво тих видів сільськогосподарської продукції, що матимуть великий попит на зовнішніх ринках за своїми якісними і ціновими параметрами. У процесі аналізу конкурентоспроможності виробництва продукції розглядають порівняльні переваги товарів за методикою, яка одержала відповідну назву.

Грунтуючись на класичній інтерпретації змісту порівняльних переваг товарів, можна стверджувати, що провідна роль тут належить витратному механізмові як вирішальному чинникові формування міжнародної торгівлі. Однак, на нашу думку, вона повинна розглядати і потенційні конкурентні ознаки товару, тобто його переваги в довгостроковому аспекті, адже споживчі уподобання зазнають змін, тому можуть змінюватися й пріоритети у здійсненні зовнішньоторговельної діяльності. Потрібно враховувати, що у процесі зовнішньоторговельної діяльності ціна виробленої продукції зазнає змін у бік збільшення з урахуванням витрат на зберігання та її перевезення.

Слід брати до уваги і той факт, що країни, які є суб'єктами експортно-імпорتنих операцій на ринку продовольства, зважаючи на його недосконалість у плані конкуренції, застосовують заходи протекціонізму і лібералізації, які розглядаються як тарифні регулятори, під впливом яких можуть змінюватися потенційні порівняльні переваги. На противагу, із застосуванням заходів лібералізації, утворенням корпоративних економічних регіональних структур і зміцненням позицій ТНК мають враховуватися економічні характеристики виробництва товару (ціна, собівартість тощо).

Безсумнівно важливою є роль національної економіки та її складових, у тому числі аграрного сектору, у світовій економічній системі в умовах розробки стратегії просування на зовнішній ринок та прояву глобалізації й інтеграційних процесів. Аграрний сектор економіки визначальною мірою впливає на формування конкурентної позиції національної економіки на світовому ринку, що пояснюється його високим потенціалом.

На початку третього тисячоліття світовий ринок аграрної і продовольчої продукції зазнав певних змін, насамперед це збільшення торгових операцій, втрата провідних позицій постачальників на світовий ринок агропродовольства країнами, що розвиваються.

Для більших конкурентних переваг вітчизняних товаровиробників необхідно підвищити ефективність внутрішнього аграрного виробництва. Наприклад, трудомісткість продукції та ефективність сільськогосподарського виробництва в Україні у разі (а в окремих випадках – у десятки разів) нижча, ніж в інших країнах світу. Якщо в США затрати праці на виробництво молока становлять 0,4 люд.-год/ц, то в Україні – 8,7 люд.-год/ц. Вагомою проблемою залишається технологічне відставання сільськогосподарського виробництва України порівняно з розвинутими країнами світу. Наша держава поступає за основними показниками ефективності виробництва: продуктивності праці, техніко-технологічної забезпеченості, енергоємності, урожайності сільськогосподарських культур, продуктивності худоби. Катастрофічно зменшуються технічні ресурси господарств, ще не набули широкого впровадження сучасні новітні технології, недосконала система фінансового

забезпечення галузі, що має бути зорієнтована на вимоги СОТ та ЄС.

На сучасному етапі соціально-економічний стан аграрної сфери України відчутно ускладнився. За всі роки розвитку незалежної суверенної держави не вдалося досягти більш-менш стабільної фінансової ситуації, подолати низку негативних тенденцій в економіці сільськогосподарського виробництва. Причинами недостатнього рівня конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на зовнішньому продовольчому ринку є: низька ефективність галузі, невідповідність структури українського експорту попиту країн світу на її продукцію, нерозвиненість інфраструктури аграрного сектору, недостатність державного цільового фінансування. Економічна діяльність держави повинна будуватися на головному принципі: «ринок – наскільки можливо, державне регулювання – наскільки необхідно».

Для розв'язання існуючих проблем слід реалізувати такі заходи: розбудувати сучасну інфраструктуру аграрного ринку, створити спеціалізовані банки для кредитування сільськогосподарських підприємств на пільгових засадах, збільшити експортний потенціал вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції за рахунок покращення репутації України на міжнародному ринку, розвивати кооперацію господарств населення-виробників сільськогосподарської продукції, задіяти механізм кластеризації в аграрному секторі, налагодити співпрацю між виробниками сільськогосподарської продукції та дослідними установами. Рівень конкурентоспроможності формується під дією стимулювального впливу ринку. Для узгодження на ринку дій господарюючих суб'єктів необхідно визначити ринкові позиції конкурентоспроможності підприємств. Заходи щодо впровадження інноваційних технологій виробництва аграрної продукції, прискорення темпів впровадження досягнень науково-технічного прогресу забезпечать переведення агропромислового виробництва на конкурентоспроможний напрям розвитку.

Оцінювання конкурентоспроможності аграрного сектору – досить складне завдання. З одного боку, вона досить висока, оскільки тут виробляють життєво важливу продукцію, на яку існує стійкий попит. З іншого боку, внаслідок значних коливань доходів, а також впливу природних (біологічних) факторів, виробництво її має ризикований характер.

Переведення вітчизняного агропромислового виробництва на сучасну техніко-технологічну основу слід розглядати як вирішення докорінних завдань соціально-економічної стратегії та аграрної політики держави в умовах глобалізації з урахуванням експортоорієнтованого вектора.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Зовнішня торгівля України у 2013 році: стат. зб. / [за ред. А. Фризоренко]. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – 106 с.
3. Статистичний щорічник України за 2012 рік / [за ред. О. Г. Осауленка]. – К. : Видавництво «Консультант», 2013. – 594 с.